

Energeetika- ja keskkonnaministri määruse „Biokütuste, vedelate biokütuste, biomasskütuste, muust kui bioloogilist päritolu taastuvkütuste ja ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumid, heitkoguste vähenemise määramise meetodika, seire ja aruandmise kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse [atmosfääriõhu kaitse seaduse](#) § 120 lõike 1 punkti 2 alusel.

1.1. Sisukokkuvõte

2023. aasta 20. novembril jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/2413, millega muudeti direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistati kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652¹. Direktiiviga muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (edaspidi ka direktiiv). Käesolev määrus on vajalik direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 29 lõike 10 punktide d–h kohase nõude ülevõtmiseks.

Uue määrusega eraldatakse kasvuhoonegaaside heite kriteeriumid määrusest nr 73, mis on mõeldud vedelkütuste keskkonnanõuete seire ja aruandluse jaoks ja millega reguleeritakse eeskätt kütuste keemiliste koostise nõudeid. Muudatuse tulemusel on tagatud kahe erineva teema parem sisuline eristatus. Määruses sätestatakse juba varasemad taastuvenergia direktiivi kohased ja üle võetud põhimõtted, kuid täiendatakse uute biokütuste, vedelate biokütuste, biomasskütuste, muud kui bioloogilist päritolu taastuvkütuste ning ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumitega, s.o direktiivi artikli 29 lõike 10 punktid d–h, määruses § 3 lõike 1 punktid 4–8.

Eelnõukohases määruses sätestatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumid puudutavad Eestis 37 kütist ehk 29 ettevõtet. Kuna nendes kütistes tavaliselt juba kasutatakse uutele nõuetele vastavat biomassi, saavad ettevõtted kütistes edasi kasutada sama biomassi. Ettevõtetele lisandub siiski aruandluskohustusi, sest edaspidi peavad nad tõendama kasutatava biomassi vastavust nõuetele. Aruandlus on korraldatud samadel põhimõtetel nagu biomasskütuste säästlikkuse tõendamine kliimaministri määruses nr 35 „Biomasskütusest toodetud taastuvenergia osakaalu arvutamise põhimõtete ning biomassi säästlikkuse nõuetele ja kriteeriumidele vastavuse tõendamise täpsemad nõuded“.

Eelnõuga kavandatud muudatused suurendavad ettevõtjate halduskoormust, kui nad soovivad kriteeriumitele vastata. Kohustust kriteeriumitele vastata ei ole, küll on kriteeriumitele vastavus oluline taastuvenergia osatähtsuse statistikas. Selleks, et energiat saaks arvestada taastuvenergiana, tuleb neil tõendada vastavust biokütuste, vedelate biokütuste, biomasskütuste, muust kui bioloogilist päritolu taastuvkütuste ja ringlussevõetud süsinikupõhise kütuste

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) [2023/2413](#), 18. oktoober 2023, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652.

kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumitele. Ettevõtte peab end sertifitseerima ja regulaarselt auditeerima.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi energeetika osakonna taastuenergia ekspert Hans Markus Kalmer (hans.kalmer@kliimaministeerium.ee, 626 9120). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Kristel Soodla (kristel.soodla@kliimaministeerium.ee, 605 2124). Eelnõu on keeleteimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud atmosfääriõhu kaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega (eelnõu SE 697)², mis jõustus 28. märtsil 2026.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Paragrahv 1 sätestatakse määruse reguleerimisala: biokütuste, vedelate biokütuste, biomasskütuste, muust kui bioloogilist päritolu taastuvkütuste ja ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamise kriteeriumid, vähenemise määramise meetodika, seire ja aruandmise kord.

Paragrahv 2 sätestatakse direktiivi artikli 2 punktide 45–47 kohased terminid ja lisatakse, et muust kui bioloogilist päritolu taastuvkütused ja ringlussevõetud süsinikupõhised kütused on määruses määratletud energiamajanduse korralduse seaduse tähenduses.

Paragrahv 3 sätestatakse juba varasemad taastuenergia direktiivi kohased ja üle võetud põhimõtted (varem määruses nr 73), kuid täiendatakse uute biokütuste, vedelate biokütuste, biomasskütuste kriteeriumitega, mis tulenevad taastuenergia direktiivist. Lisaks määrusest nr 73 üle tõstetud sätetele ja seoses määruse nr 73 § 9 lõike 1 punkti 5 kehtetuks tunnistamisega sätestatakse eelnõukohase määruse § 3 lõige 1 punktid 5–8. Nende punktidega sätestatakse uued kasvuhoonegaaside heite vähendamise tingimused biomassi põletamisele paiksetes käitistes. Sätestatud kasvuhoonegaaside heitemahukuse sihtväärtused määravad, millist biomassi võib kasutada. Üldistatult tähendab see, et uutes käitistes (alustasid tegevust 20. novembrist 2023) ning ka olemasolevates käitistes, mis on tegutsenud vähemalt 15 aastat, võib kasutada kohalikku või kuni 2500 km kauguselt imporditud puiduhaket, mis on toodetud tüvepuidust, tööstusjääkidest, metsandusjääkidest või pärit lühikese raieringiga madalmetsast. Mainitud sihtväärtused jõustusid 1. jaanuaril 2026. Kuna nendes käitistes tavaliselt juba kasutatakse uutele nõuetele vastavat biomassi, saavad ettevõtted käitistes edasi kasutada sama biomassi. Ettevõtetele lisandub siiski veel üks aruandluskohustus, sest edaspidi peavad nad tõendama kasutatava biomassi vastavust nõuetele. Teoreetiliselt on võimalik siduda lisanduv aruandlus halduskoormuse vähendamiseks juba kehtiva välisõhuaruandluse kohustusega.

Sätestatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumid puudutavad 2025. aasta aruannete põhjal seisuga 18.03.2026 Eestis 37 käitist ehk 29 ettevõtet: aktsiaselts Tartu Veevõrk, Aktsiaselts Narva Vesi, aktsiaselts Kuressaare Veevõrk, Tartu Biogaas OÜ, Adven Eesti AS,

---

² [Eelnõu - Riigikogu](#)

Combimill Sakala OÜ, N.R. Energy Osühing, HOLTTEM AS, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Bioforce Ebavere OÜ, Aktsiaselts Kadrina Soojus, aktsiaselts Barrus, OÜ Helme Graanul, aktsiaselts TOFTAN, Bioforce Laatre OÜ, Gren Viljandi AS, SW ENERGIA OÜ, AS Maag Eesti, OÜ Balti Spoon, Nordic Fibreboard Ltd Osühing, AS Utilitas Eesti, OÜ Helme Energia, Danpower Eesti AS, Aktsiaselts Kuressaare Soojus, Gren Eesti AS, Silpower Aktsiaselts, Gren Tartu AS, Enefit Power OÜ, OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam. Andmed pärinevad keskkonnakaitse omavate käitajate 2025. aasta aruannetel seisuga 18.03.2026. Enamus käitisi peavad taastuvenergiana arvestamiseks vastama säästlikkuse kriteeriumitele, vaid aktsiaselts Tartu Veevärk, Aktsiaselts Narva Vesi, aktsiaselts Kuressaare Veevärk ja Tartu Biogaas OÜ peavad vastama nende andmete kohaselt üksnes kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumitele. Valimis on kõik käitised, kus 2025. a näidati põletusseadmetes, kas biogaasi ja/või biomassi kasutust. Hinnang võimsuste kohta on tehtud aastaaruannete andmete põhjal ehk ei ole välistatud olukord, kus loa järgi on käitises rohkem katlaid, kui aruande aastal käitati, sh võivad mõned käitised toodud loetelust puududa.

Paragrahvi 3 lõikes 1 on sätestatud kriteeriumid ka biokütustele, kuna Eestis ei toodeta biokütuseid, ei ole võimalik koostada biokütuse tootjate nimekirja sarnaselt biomasskütuste tootjatele (vt tabel 1). Küll peavad kasutatavad biokütused vastama määruses sätestatud kriteeriumitele. Kütusetarnijaid puudutav kriteeriumite tõendamine on reguleeritud vedelkütuse seaduse peatükis 1¹.

Paragrahvi 4 tuuakse muust kui bioloogilise päritolu taastuvkütuste kasvuhoonegaaside vähendamise kriteeriumid määrusesse üle atmosfääriõhu kaitse seadusest, kuna SE-ga 697 tunnistatakse AÕKS § 123¹ lg 3³ kehtetuks, ning ühtlasi sätestatakse ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumid. Mõlemad on sätestatud taastuvenergia direktiivi artiklis 29a. Kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumile peab näiteks vastama Utilitasele kuuluv Väos paiknev rohevesiniku tootmisüksus, kui sellega toodetakse vesinikku elektrolüüsi teel.

Paragrahvis 5 sätestatakse biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste kasutamisel tekkiva kasvuhoonegaaside heitkoguse vähenemise määramise meetodika, mis põhineb taastuvenergia direktiivil.

Paragrahvis 6 sätestatakse, et ettevõtja Euroopa Komisjoni määruse 2022/996/EL³ tähenduses (tooraine tootja, jäätmete ja jääkide koguja, toorainet lõppkütusteks või vahetoodeteks töötlevate käitiste käitaja, energiat (elekter, küte või jahutus) tootvate käitiste käitaja või muu ettevõtja, sealhulgas hoidlad või kauplused, kelle valduses toorained või kütused füüsiliselt asuvad, tingimusel, et nad töötlevad teavet nende toorainete või kütuste kestlikkusnäitajate ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise näitajate kohta) peab määruses sätestatud nõuetele ja kriteeriumitele vastavuse tõendamisel ja kontrollimisel rakendama massibilansisüsteemi. Lisaks peab ettevõtja tagama auditeerimise asjakohaste standardite järgi sõltumatu audiitori poolt vähemalt kord aastas ja esitama auditoriaruande digiallkirjastatuna Keskkonnaametile keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu kord aastas hiljemalt auditeeritavale aastale järgneva aasta 25. veebruariks.

---

³ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/996, 14. juuni 2022, kestlikkusnäitajate ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumide ning maakasutuse kaudse muutuse vähese riski kriteeriumide kontrollimise eeskirjade kohta

Määruses sätestatud kriteeriumitele vastavust on võimalik tõendada riikliku kava või Euroopa Komisjoni tunnustatud vabatahtlikku kava alusel.

Lisaks täpsustakse lõikega 3, et audiitorettevõtja ehk sertifitseerimisasutus (nt BM Certification Estonia OÜ ja NCS Estonia OÜ), kes teostab sõltumatut auditit määruse paragrahvi lõikes 2 nimetatud Euroopa Komisjoni tunnustatud vabatahtliku kava alusel, esitab Keskkonnaameti taotluse korral kogu asjakohase teabe, mis on vajalik järelevalve tegemiseks, sealhulgas auditite täpse kuupäeva, kellaaja ja koha. Vastav kohustus tuleb taastuvenergia direktiivi artikli 30 punktist 9. AÕKS § 217 kohaselt teostab Keskkonnaamet riiklikku järelevalvet nii seaduse kui ka selle alusel kehtestatud õigusaktide (sh ministri määrused) nõuete täitmise üle.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga kavandatud muudatused on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Muudatused on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2023/2413.

4. Määruse mõju

Määruse täpsemad nõuded on kooskõlas ja tihedalt seotud atmosfääriõhu kaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse (eelnõu SE 697) muudatustega. Muudatuste mõjusid on kirjeldatud eelnõu SE 697 seletuskirja peatükis 6.2. „Säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumid“.

Praktilise poole pealt tähendab kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumite laienemine, et ettevõtjatel on mõistlikum ennast sertifitseerida Euroopa Komisjoni tunnustatud vabatahtliku kava alusel. Kehtiva kliimaministri 30.06.2023 määruse nr 35 järgi on võimalik tõendada ainult biomasskütuste vastavust säästlikkuse kriteeriumitele, mitte aga teiste kütuste ega ka kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumitele vastavust. Rahaline kulu ettevõttele sertifitseerimisel on *ca* 2500 eurot aastas.

Keskkonnaameti töökoormus võib teatud mahus suureneda, kui Keskkonnaamet peab vajalikuks teha järelevalvet audiitorettevõtja ehk sertifitseerimisasutus üle. Selle täpne rahalist kulu ja töökoormust on praegu raske hinnata ja on kaasusepõhine.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvele ega kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele lisakulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldkorras. Eelnõu jõustumine on seotud atmosfääriõhu kaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega (eelnõu SE 697).

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadetakse ettepanekute esitamiseks Keskkonnaametile, Eesti Erametsaliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidule, AS-ile Graanul Invest, Eesti

Transpordikütuste Ühingule, Eesti Taastuenergia Kojale, Eesti Energia AS-ile, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühingule, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale.